

2003

SA

7340

ATATÜRK

K GENCİNİN EL KİTABI

03SA 7340

TÜRK GENÇİNİN EL KİTABI

ATATÜRK'ÜN ÖĞÜTLERİ

ATATÖRK'ÜN ÖZÜRLERİ

NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE !

1881 - 1938

**BAŞBAKANLIK
BASIN - YAYIN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
HALKLA İLİŞKİLER DAİRESİ
TARAFINDAN HAZIRLANMIŞTIR**

UNIVERSITÄTS- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
HARZ- und SACHSEN-ANHALT
KUNST- und ARCHIVMUSEUM
MAGDEBURG

İ Ç İ N D E K İ L E R

Ö n s ö z	1
Gençliğe Hitabesi	7
Cumhuriyetin Onuncu Yıl Nutku	9
Vatan Savunması	12
Cumhuriyet	13
Millet	14
Halkçılık	23
Millî Hâkimiyet	25
Milliyetçilik	27
Türkiye Büyük Millet Meclisi	31
Ordu	33
İnkılâp	38
Demokrasi ve Hürriyet	40
Basın	42
Adalet	47
İstiklâl (Bağımsızlık)	49
Komünizm	52
İç ve Dış Politika	55
Eğitim	58
Din ve Lâiklik	62
Kadın	65

Gençlik	_____	68
Bilim	_____	70
Ekonomi	_____	72
Tarım	_____	77
Kültür	_____	80
Dil	_____	83
Değişik Konular	_____	84

1	_____	6
7	_____	7
9	_____	8
12	_____	12
13	_____	13
14	_____	14
22	_____	22
23	_____	23
27	_____	27
31	_____	31
33	_____	33
34	_____	34
40	_____	40
42	_____	42
43	_____	43
44	_____	44
45	_____	45
46	_____	46
47	_____	47
48	_____	48
49	_____	49
50	_____	50
51	_____	51
52	_____	52
53	_____	53
54	_____	54
55	_____	55
56	_____	56
57	_____	57
58	_____	58
59	_____	59
60	_____	60
61	_____	61
62	_____	62
63	_____	63
64	_____	64
65	_____	65
66	_____	66
67	_____	67
68	_____	68
69	_____	69
70	_____	70
71	_____	71
72	_____	72
73	_____	73
74	_____	74
75	_____	75
76	_____	76
77	_____	77
78	_____	78
79	_____	79
80	_____	80
81	_____	81
82	_____	82
83	_____	83
84	_____	84

Ö N S Ö Z

Bu kitap, bir ihtiyaca karşılık vermek için hazırlandı. Atatürk'ün söz ve demeçlerini seçerken, yalnız söylendiği zamanın şartlarına değil, sözlerin istikbale ışık tutan özelliklerine de dikkat edildi. Çünkü, son yıllarda Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, aşırı sol ve aşırı sağ tarafından öylesine yanlış tanıtılmak istenmiş, gerçek öylesine saptırılmıştı ki; pek çok kişi O'nun katıksız bir Türk Milliyetçisi yönünü neredeyse farkedemez hale gelmişti.

Solun propagandasında Atatürk'ün, "İstiklâl-i Tam" ülküsü Marksist - Leninist dünya görüşünü benimseyenlerin siyasi çıkarlarına göre sömürülmüş; Türk Devletinin içinde bulunduğumuz çağın gerçekleriyle bağdaşan askerî, siyasi, ekonomik anlaşmalarına karşı bir silâh gibi kullanılmak istenmiş, tam bağımsızlık şekline dönüştürülerek, memleketimizi ittifaklarından koparıp komünist âlemin bir üyesi yapmak için ortaya atılan bir savaş ve tecrit sloganı haline getirilmiştir.

Sol kanat propagandacılarının "Tam bağımsızlık"tan anladıkları, NATO'dan ve CENTO'dan çıkmak; Ortak Pazara girmemek, Amerika Birleşik Devletleriyle ve Batı Blokuna mensup ülkelerle sıcak veya soğuk bir savaşın içinde olmaktır. Kendi deyimleri ile bu, Lenin'in "Millî Demokratik Devrim" tezlerindeki "ilk aşama" idi. Ve sosyalist aşama ile arasında "Çin Duvarları" yoktu. "Tam Bağımsız"lıktan söz açanlar, yurdumuzun ayrılmaz bir parçası olan Kars ve Ardahan'ı Ruslar istedikleri zaman hiç seslerini çıkarmamışlar ve hattâ bu isteğe hak verir bir tavır almışlardır. O günden buyana da aşırı solcular ve komünistler bir taraftan "Tam Bağımsızlık" iddiasını öne sürerken, diğer taraftan Rus taleplerinin başka motiflerini ortaya atmış, Türk Milletini "Türkiye Halkları" diye bölmek istemişlerdir. Az önce de belirttiğimiz gibi, 1918 - 1922 şartlarında, Atatürk'ün "İstiklâl-i Tam" sözündeki hedef Yurtta ve Cihanda Sulh amacına yönelmiş, Doğu ve Batı dünyası ile sıcak veya soğuk savaş içinde bulunmak gibi bir maksadı önermemiştir.

Bağımsız Türkiye, dünyadan tecrit edilmiş bir devlet olmayacak, diğer milletlerle ve komşuları ile karşılıklı saygıya dayanan bir dostluk politikası izleyecekti. İlk açığı : "Yurtta Sulh Cihanda Sulh"

Atatürk, Türk Ordusuna hiçbir zaman "Halk Ordusu" demediği halde, aşırı solcular ve komünistler, O'nun adına dayanarak bu komünist kavramını bol bol kullandılar. "Millet" gerçeği yerine müphem "Halk" deyimini tutturulmak istendi. Atatürk'ün sözleri bu amaçla tahrif edildi, bugünkü dile çeviriyoruz diye, değiştirildi.

Atatürk'ün iktisadî görüşleri de hiçbir yönden sosyalistlerin doktrinleri ile uzlaşmadığı halde; aşırı solcular ve komünistler, O'nun devletçiliğinin bir çeşit sosyalizm olduğunu yaydılar. Oysa Atatürk şöyle diyordu: "Türkiye'nin tatbik ettiği devletçilik sistemi, sosyalist teorilerden alınmamıştır."

Atatürk, kozmopolitlerin de istismar konusu haline sokulmak istenmiştir. Söz gelimi; O'nun "Muasır Medeniyet seviyesi"nden anladığı, batı dünyasının kalkınmış, teknolojik bütünlüğü idi. Kozmopolitler, "Medeniyet" sözcüğünü "Kültür"e dönüştürdüler; batılılaşmaktan batı kültürünü aynen benimsemek, kendi öz kültürümüzden kopmak anlamını çıkardılar.

Gerek kozmopolitlerin, gerekse aşırı solcu ve komünistlerin gerçek hedefi Atatürk'ün kurduğu, temel ilkesi milliyetçilik olan bağımsız bir devlet değil, komünist bir devlet veya kendi öz kültüründen tecrit edilmiş, kendi kendisine karşı ya-

bancılaştırmış ne idüğü belirsiz, fakat kimlerin hizmetinde olacağı belirli bir devlet imal etmekte.

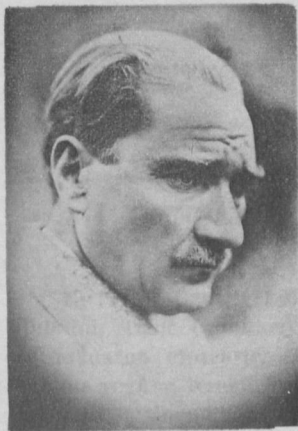
Aşırı sağcılar ise, Atatürk'ü bir din düşmanı göstermek istiyorlardı. Dinin devlet işlerinden ayrılması mânasına gelen lâikliği de dinsizlik gibi tanııyorlardı. Atatürk'ün kendi sözlerinden de anlaşılacağı üzere, O, asla dinsiz değildi; sadecce kutsal din duygusunu siyasi gayeleri için sömürenlere karşı çıkan bir devlet adamı idi.

Atatürk'ün, "İnkılâpçılığı" Marksistlerin anladığı şekilde bir "Devrim"cilikten de çok farklıdır. O, gelişmeyi Türk Toplumunun yönetimindeki temel felsefe olarak gösteriyor ve ihtilâlciliği reddediyordu. "İstiklâl-i Tam" sözünü diledikleri gibi yorumlayarak "II. Kurtuluş Savaşı" sloganları ile ortaya çıkanlar, Atatürk'ü olduğu gibi değil kendi ideolojik açılarından "olması lâzım geldiği" gibi göstermek isteyenlerdir.

Bu küçük "El Kitabı"nda, Atatürk'ten titizlikle seçilmiş olan sözler, O'nun sömürücülerine veya O'na karşı düşmanlıklarını O'nu bir dinsiz gibi göstermek şeklinde ortaya koyanlara karşı verilmiş en güzel cevaptır.

Atatürk düşmanlarının ve sömürücülerinin, yarım yüzyıldır, her davranışlarında hüsrana uğradıklarını hâdiseleri yaşayanlar görmüşlerdir.

Bundan sonra da böyle olacaktır. Çünkü Atatürk; düşünce, ilke ve eserleriyle dimdik ayaktaadır.

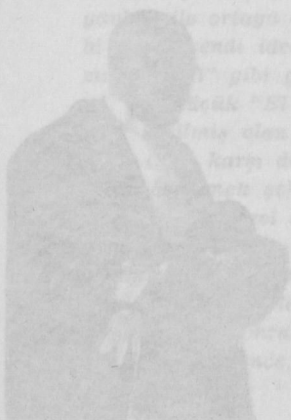
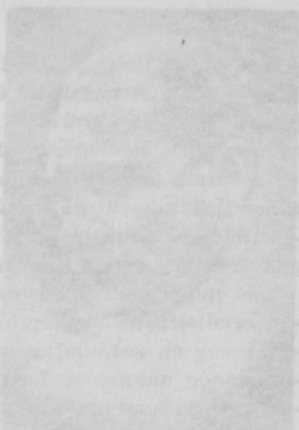
ASKER

ÖNDER

DEVLET ADAMI

ADAMI, JAVIER

OWENS

GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk Gençliği! Birinci vazifen, Türk İstiklâlini, Türk Cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün, İstiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmiyeceksin. Bu imkân ve şerait çok nâmüsaîf bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, İktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sa-

hipleri şahsi menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet fakr-ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur. (Nutuk)

CUMHURİYETİN ONUNCU YIL NUTKU

Türk Milleti;

Kurtuluş savaşına başladığımızın on beşinci yılındayız. Bugün Cumhuriyetimizin onuncu yılını doldurduğu, en büyük bayramdır.

Kutlu olsun.

Bu anda, büyük Türk Milletinin bir ferdi olarak, bu kutlu güne kavuşmanın, en derin sevinci ve heyecanı içindeyim.

Yurттаşlarım,

Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan, Türkiye Cumhuriyeti'dir.

Bundaki muvaffakiyeti Türk Milletinin ve onun değerli ordusunun bir ve beraber olarak azimkârane yürümesine borçluyuz. Fakat yaptık-

larımızı asla kâfi göremeyiz. Çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz. Yurdumuzu dünyanın en mamur ve en medenî memleketleri seviyesine çıkaracağız. Milletimizi en geniş refah vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağız. Millî kültürümüzü, muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız.

Bunun için, bizce zaman ölçüsü, geçmiş asırların gevşetici zihniyetine göre değil, asrımızın sürat ve hareket mefhumuna göre düşünülmelidir.

Geçen zamana nisbetle, daha çok çalışacağız. Daha az zamanda, daha büyük işler yapacağız. Bunda da muvaffak olacağımıza şüphem yoktur. Çünkü Türk Milletinin karakteri yüksektir. Türk Milleti çalışkandır, Türk Milleti zekidir. Çünkü, Türk Milleti millî birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesi bilmiştir ve çünkü, Türk Milletinin, yürümekte olduğu terakki ve medeniyet yolunda, elinde ve kafasında tuttuğu mes'ale, müsbet ilimdir.

Şunu da ehemmiyetle tebarüz ettirmeliyim ki, yüksek bir insan cemiyeti olan Türk Milletinin tarihi bir vasfı da, güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir. Bunun içindir ki, milletimizin yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, zekâsını, ilme bağlılığını, güzel sanatlara

sevgisini, millî birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıta ve tedbirlerle besleyerek inkişaf ettirmek millî ülkümüzdür.

Türk Milletine çok yaraşan bu ülkü, onu, bütün beşeriyette hakikî huzurun temini yolunda, kendine düşen medenî vazifeyi yapmakta, muvaffak kılacaktır.

Büyük Türk Milleti! Onbeş yıldanberi giriştiğimiz işlerde muvaffakiyet vadeden çok sözlerimi işittin. Bahtiyarım ki, bu sözlerimin hiçbirinde, milletimin hakkımdaki itimadımı sarsacak bir isabetsizliğe uğramadım.

Bugün aynı iman ve katiyetle söylüyorum ki, millî ülküye tam bir bütünlükle yürümekte olan Türk Milletinin, büyük millet olduğunu bütün medenî âlem, az zamanda, bir kere daha tanıyacaktır. Asla şüphem yoktur ki, Türklüğün unutulmuş medenî vasfı ve büyük medenî kabiliyeti, bundan sonraki inkişafı ile âtinin yüksek medeniyet ufkundan, yeni bir güneş gibi doğacaktır.

Türk Milleti;

Ebediyete akıp giden her on senede, bu büyük millet Bayramını, daha büyük şereflerle, saadetlerle, huzur ve refah içinde kutlamamı gönülden dilerim.

Ne mutlu Türküm diyene!

VATAN SAVUNMASI

Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O sath, bütün vatandır. Vatanın, her karış toprağı, vatandaşın kaniyle ıslanmadıkça, terk olunamaz. Onun için küçük, büyük her cüzütanı, bulunduğu mevziden atılabilir. Fakat küçük, büyük her cüzütam ilk durabildiğı noktada, tekrar düşmana karşı cephe teşkil edip muharebeye devam eder. Yanındaki cüzütamın çekilmeye mecbur olduğunu gören cüzütamlar, ona tabi olmaz. Bulunduğı mevzide nihayete kadar sebat ve mukavemete mecburdur.

Vatan mutlaka selâmet bulacak, millet mutlaka mutlu olacaktır. Çünkü kendi selâmetini, kendi saadetini memleketin ve milletin saadet ve selâmeti için feda edebilen vatan evlâtları çoktur. (Nisan 1922)

CUMHURİYET

Cumhuriyet fazilet ve ahlâka müstenit bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir. Sultanlık korku ve tehdide müstenit bir idaredir. Cumhuriyet idaresi faziletli ve namuskâr insanlar yetiştirir, sultanlık korkuya, tehdide müstenit olduğu için korkak, zelil, tembел, rezil insanlar yetiştirir. (15 Ekim 1925)

Şuur daima ileriye ve yeniliğe götürür, dönüşsüz bir haslet olduğuna göre, Türkiye Cumhuriyeti halkı ileriye ve yeniliğe uzun adımlarla yürümeğe devam edecektir. (1.9.1925)

Memnuniyetle tekrar görüyorum ki, Lâik Cumhuriyet esasında beraberiz. Zaten benim siyasi hayatta bir taraflı olarak daima aradığımı ve arıyacağımı temel budur. (11.3.1930)

Benim naçiz vücudum nasıl olsa birgün toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ebediyen yaşayacaktır. (Mayıs 1929)

Türk Milletinin tabiat ve şiarına en mutabık (uygun) olan idare Cumhuriyet idaresidir. (1924)

M İ L L E T

Önemli bir görevin yapılmasında benden evvel harekete geçen millet olmuştur. Şu veya bu sebeple tehir ettiğim mühim vazifeyi, millet bana ihtar etmiş ve yaptırmıştır. Bunu, milletin ortak ruhundaki yücelik ve olgunluğa parlak bir örnek olarak belirteceğim.

Bütün medeni eserleri, bütün dünyada ilk defa yapmış veya yaşamış olan insanlar Türk ırkındandır. (1930)

İlham ve kuvvet kaynağı milletin kendisidir. (1923)

Biz çalışmamızda halkımızın yüceliğine, halkımızın azim ve imânına istinad ediyoruz. Muvafakiyetin kaynağı bu iki kuvvettir. (Şubat 1922)

Bu büyük halk toplantısında bulunanlar, Türkiye'de yeni bir dönemin başladığını ve Türk Halkının artık kendi liderlerinin koruyuculuğu altında değil, kendi kendisini idare edeceğini ilân ettiler. (1922)

Ben gerektiği zaman en büyük hediyem olmak üzere Türk Milletine canımı vereceğim. (Haziran 1937)

Hayatımın bütün safhalarında olduğu gibi, son zamanların buhranları ve felâketleri arasında da, bir dakika geçmemiştir ki, her türlü huzur ve istirahatimi, her nev'i şahsi duygularımı, milletin selâmeti ve saadeti namına feda etmekten zevk duymayayım.

Dünya üzerinde yaşamış ve yaşayan milletler arasında demokrat doğan yegâne millet Türklerdir. (1937)

Millet her türlü iradesini hâkim kılmağa muktedirdir. (1919)

Benim için en büyük korunma noktası ve şefaak kaynağı milletimin sinesidir. (Nutuk)

Kudretsiz dimağlar, zayıf gözler, hakikatı kolay göremezler. O gibiler Büyük Türk Milletinin yüksek seviyesine nazaran geri adamlardır.

Fakat zaman bütün hakikatleri en geri olanlara dahi anlatacaktır. Milletimizi vehimlerden kendini kurtaracak hale getirmeye çok çalışalım. (1925)

Türk Milletinin istikbali bugünkü evlâtlarının doğru görüşü ve yorulmak istidadında olmayan çalışmak azmiyle büyük ve parlak olacaktır.

Millet, muasır medeniyetin bütün milletlere temin ettiği hayat ve vasıtaları, esasta ve şekilde aynen ve tamamen gerçekleştirmeye kati karar vermiştir. Millet, yenilik ve ıslahat sahasında gösterdiği gayretlerin asırlardan beri olduğu gibi, türlü yalan ve dolanla biran bile durmasına müsaade etmemek azmindedir.

Millet, milletlerarası umumî mücadele sahasında hayat sebebi ve kuvvet sebebi olacak ilim ve vasıtanın ancak muasır medeniyette bulunabileceğini, sabit olmuş bir hakikat diye benimsemiştir.

Millet, saydığım değişiklikler ve inkılâpların tabii ve zarurî icabı olarak umumî iradesinde ve bütün kanunlarında, ancak dünya ihtiyaçlarından mülhem ve ihtiyacın değişmesiyle değişip gelişmesi esas olan dünyevî bir idare zihniyetini hayat düsturu saymıştır. (1925)

Millet sevgisi kadar büyük mükâfat yoktur. İstiklâl Harbi'nde benim de millete ettiğim bir takım hizmetler olmuştur, zannedirim. Fakat bunlardan hiçbirini kendime mal etmedim. Yapılanın hepsi milletin eseridir, dedim; aranacak

olursa doğrusu budur. Mazide sayısız medeniyet kurmuş bir ırkın ve milletin çocukları olduğumuzu ispat etmek için yapmamız lâzım gelen şeylerin hepsini yaptığımızı ileri süremeyiz; bugüne ve yarına bırakılmış daha birçok büyük işlerimiz vardır. İlmî çalışmalar da bunlar arasındadır. Beni seven arkadaşlarıma tavsiyem şudur : “Şahsınız için değil, fakat mensup olduğumuz millet için elbirliğiyle çalışalım, çalışmaların en yükseği budur”. (1935)

Bu büyük millet, arzu ve istidadının yönelmiş olduğu istikametleri göstermeye çalışan ve görebilen evlâdını daima takdir ve himaye etmiştir. (1926)

İki Mustafa Kemâl vardır. Biri ben, fâni Mustafa Kemâl; diğeri milletin içinde yaşattığı Mustafa Kemâl'lar idealidir. Ben onu temsil ediyorum. Herhangi bir tehlike ânında ben ortaya çıktımsa, beni bir Türk anası doğurmadı mı, Türk anaları daha Mustafa Kemâl'lar doğurmayacaklar mı? Feyiz milletindir, benim değildir. (1935)

Türk Milletinin istidadı ve katî kararı medeniyet yolunda, durmadan, yılmadan ilerlemektir. (1924)

Türk Milleti şuurla ve bunca bin senelerin açtığı devasız yaraları acele tedavi etmek ıstırasıyla, hakikat denilen cevheri bulmuş olduğuna inanarak, uzun adımlarla kurtuluş aramaya karar vermiştir. Bunun önüne sed çekmek isteyenlerin âkabeti Türkün kuvvetli ayakları altında ezilmektedir.

Eğer bu millet, yalnız bu hususta herhangi bir güçlüğü rastlarsa ben ve arkadaşlarım tereddütsüz bu kuvvetli ayakların ve pençelerin önünde naçiz bir millet fedaisi oluruz. (9.9.1928)

Bilelim ki, kazandığımız muvaffakiyet milletin kuvvetlerini birleştirmesinden ileri gelmiştir. Eğer aynı muvaffakiyetleri, zaferleri ileride de kazanmak istiyorsak, aynı esasa dayanalım, aynı yolda yürüyelim. (1923)

Bizim milletimiz derin bir maziye maliktir. Bu düşünce bizi elbette altı, yedi asırlık Osmanlı Türklüğünden Selçuk Türklerine ve ondan evvel bu devirlerin her birine eşit olan Büyük Türk Devletine kavuşturur.

Ben, milletin vicdanında ve istiklâlinde ihşa ettiğim büyük tekâmül istidadını, bir milli sığınağı gibi, vicdanımda taşıyarak peyderpey bütün heves ve yeti içtimaiyemize tatbik mecburiyetinde idim.

Milletimizi şimdiye kadar söylediğim sözlerle ve hareketlerimle aldatmamış olmakla övünüyorum. “Yapacağım, yapacağız, yapabiliriz” dediğim zaman onların gerçekten yapabileceğine inanıyordum. Nitekim Sakarya Muharebesi başlamadan önce : “Düşmanı memleketimiz içinde boğacağız” demiştim. Bana bazı mühim telâkki edilen yerlerden müracaatlar olarak milleti beyhude yere kırdırmayınız, demişlerdi. Romenlerden, Bulgarlardan, Yunanlılardan bahsederek, kurtuluşumuzu ileriye bırakmanın uygun olacağını söylemişlerdi. Fakat milletin hâkimiyetini, azmini, imânını, gözönüne alarak onlara : “Hayır, yapacağız” demiştim. Şimdi de milleti refaha, terakkiye, milleti umrana sevk etmek için mevcut kabiliyetimizi gözönünde tutarak, “bunu yapacağız” diyorum. (Kasım 1929)

Silâhı ile olduğu gibi aklı ile de mücadele mecburiyetinde olan milletimizin birincisinde gösterdiği kudreti ikincisinde de göstereceğine asla şüphem yoktur. Milletimizin sâf seciyesi istidat ile doludur. (15 Temmuz 1921)

Samsun'a ayak bastıktan sonra derhal memleket ve milleti yokladım. Gördüm ki, memleketin ve milletin temayülü istiklâl müdafaasında tereddüt edenleri utanılır mevkiinde bırakabilecek mahiyettedir. Filhakika iki senedenberi bü-

tün dünyanın şahit olduğu olaylar düşüncelerimSi
de isabet ve milletin azim ve imânında hakikî sara
lâbet olduğunu ispat etti. (23 Nisan 1921)

Hiçbir zafer gaye değildir. Zafer ancak kea
disinden daha büyük bir gayeyi elde etmek içi gi
belli başlı vasıttadır. Gaye fikirdir. Zafer bir fik m
rin istihsal ve hizmet nisbetinde kıymet ifad so
eder. Bir fikrin istihsaline dayanmayan zafe gi
payidar olamaz. O boş bir gayrettir.

Bizi diğer medenî milletler arasında geri b
rakıran adli, siyasi, iktisadi, ve mali zincirler k r
rılmıştır. parçalanmıştır.... Bugüne kadar kazai si
duğumuz muvaffakiyet, bize ancak terakki ve me el
deniyete doğru bir yol açmıştır. Yoksa terakk g
ve medeniyete henüz ulaşmış değildir.

Büyük davamız, en medenî ve müreffeh mi v
let olarak varlığımızı yükseltmektir. Bu, yalrı h
kurumlarında değil, düşüncelerinde temelli bi n
inkılâp yapmış olan Büyük Türk Milletinin dina r
mik idealidir. Bu ideali en kısa bir zamanda kav lı
ramak için, fikir ve hareketi, beraber yürütme k
mecburiyetindeyiz. Bu teşebbüsde, başarı ancak k
sürelî bir planla ve rasyonel çalışmakla mümkün n
olabilir. g

Benim Türk Milletine, Türk Cumhuriyetin e
Türk'lüğün istikbaline ait ödevlerim bitmemiştii v

Siz onları tamamlayacaksınız. Siz de sizden sonrakilere benim sözümü tekrar edersiniz.

Bu sözler, bir ferdin değil, bir Türk Milleti duygusunun ifadesidir. Bunu, her Türk bir parola gibi kendinden sonrakilere durmadan tekrar etmekle son nefesini verecektir. Her Türk ferдинin son nefesi, Türk Milletinin nefesinin sönmeyeceğini, onun ebedi olduğunu göstermelidir.

Yüksek Türk.. Senin için yüksekliğin hududu yoktur. İşte parola budur. (12.12.1935)

Gereğince vatan için tek bir fert gibi, birleşik azim ve kararlar çalışmasını bilen bir ulus, elbette büyük istikbale hak kazanmış ve adaylığını koymuş olan bir ulustur.

Baylar, artık vatan imar istiyor, zenginlik ve refah istiyor, bilim ve ustalık, yüksek uygarlık, hür fikir ve hür düşünce istiyor. Şeref, namus, istiklâl, gerçek varlık, vatanın bu isteklerini bütünüyle ve hızla yerine getirmek için esaslı ve ciddi bir surette çalışmayı emreder.

Yabancılar tamamen inanmalıdır ki, Türkiye'de yaşayan millet, başlıbaşına bütün dünya milletleri içinde etkili bir varlığa sahiptir. Bu, giderilemez. (1919)

Milletimiz kuvvetli bir millet olmaya karar vermiştir. Bugünün gerçeklerinden biri de kadın-

larımızın her hususta yükselmelerini sağlamaktır. O halde kadınlarımız bilgin olacaklar ve erkeklerin geçtikleri bütün öğretim kademelerinden geçeceklerdir.

Milletimiz tek bir vücut gibi gösterdiği sarsılmaz birlik ve gayret sayesinde başarıya ulaşmıştır. (Ekim 1922)

H A L K Ç I L I K

Türk Milleti asırlardan beri hür ve müstakil yaşamış ve istiklâli, yaşamak için şart saymıştır.

Memleket mutlaka modern, medenî ve yeni olacaktır. Bizim için bu, hayat davasıdır. Bütün fedakârlığımızın semere vermesi buna bağlıdır. Halkla çok temasım vardır. O sâf kütle, bilmezsiniz ne kadar yenilik taraftarıdır. Vatanımızda hiçbir zaman engeller bu kesif kalabalıktan gelmeyecektir.

Halk, müreffeh, müstakil, zengin olmak istiyor.

Teşkilât baştanbaşa halk teşkilâtı olacaktır. Umumî idareyi halkın eline vereceğiz. Bu toplulukta hak sahibi olmak, herkesin bir iş görmesi esasına dayanacaktır. Millet hak sahibi olmak için çalışacaktır. (10.12.1922)

Başarılı olmak için aydınlarla halkın düşünce ve gayesi arasında bir uygunluk olması gere-

kir. Yani aydınların halka telkin edeceği ülküler halkın ruh ve vicdanından alınmış olmalı. Bir millete gideceği yolu gösterirken dünyanın her çeşit ilminden, buluşlarından, yükselmelerinden faydalanmalıdır. Fakat unutmayalım ki, asıl temeli kendi içimizden çıkarmak mecburiyetindeyiz. (Hâkimiyeti Millîye, 26.3.1923)

Yeni milletimizden her bir ve müstakbil
vatan ve terakki, yavaşlık için her şeyden önce

İstiklalat müessesesi vatanın ve yurtun
dostları için her şeyden önce. Bu millet
vatanını her şeyden önce vatanı vatanı
her şeyden önce vatanı vatanı vatanı
vatanı vatanı vatanı vatanı vatanı
vatanı vatanı vatanı vatanı vatanı

Her şeyden önce vatanı vatanı vatanı vatanı
vatanı vatanı vatanı vatanı vatanı

Her şeyden önce vatanı vatanı vatanı vatanı
vatanı vatanı vatanı vatanı vatanı
vatanı vatanı vatanı vatanı vatanı
vatanı vatanı vatanı vatanı vatanı

Her şeyden önce vatanı vatanı vatanı vatanı
vatanı vatanı vatanı vatanı vatanı

MİLLÎ HÂKİMİYET

Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir.
(20 Ocak 1923)

Devlet ve milletin mukadderatında milli irade âmil ve hâkimdir. (Temmuz 1919)

Eşitliğin de dayanağı milli hâkimiyettir.
(Mart 1923)

Adaletin de dayanağı milli hâkimiyettir.

Hürriyetin de dayanağı milli hâkimiyettir.
(Mart 1923)

Hâkimiyeti millîye, milletin namusudur, hay-siyetidir, şerefidir. (7 Şubat 1923)

Yeni Türkiye Hükümetinin öz cevheri milli hâkimiyettir. Milletin kayıtsız ve şartsız hâkimiyetidir. (1923)

Millî hâkimiyet öyle bir nurdur ki, onun karşısında zincirler erir, taç ve tahtlar batar, mah-

volur. Milletlerin esirliği üzerine kurulmuş müesseseler her tarafta yıkılmaya mahkûmdurlar. (1 Eylül 1924)

Gerek askerlik, gerekse siyaset hayatının bütün devir ve safhalarını dolduran mücadelelerimde daima hareket düsturum milli iradeye dayanarak milletin, vatanın muhtaç olduğu gayelere yürümek olmuştur. (1920)

Toplumda en yüksek hürriyetin, yüce eşitlik ve adaletin temini, istikrarı, korunması, ancak ve ancak tam katî mânasıyle milli hâkimiyetin gerçekleşmiş bulunması ile kaimdir. Binaenaleyh, hürriyetin de eşitliğin de adaletin de dayandığı nokta milli hâkimiyettir. (17 Şubat 1923)

M İ L L İ Y E T Ç İ L İ K

Ne mutlu Türküm diyene (1933)

Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurt bağrından çıktığımız Türk Milleti ve bir de milletler tarihinin binbir facia ve ıstırap kaydeden yapraklarından çıkardığımız neticelerdir.

Biz doğrudan doğruya milletseveriz ve Türk milliyetçisiyiz. Cumhuriyetimizin dayandığı Türk topluluğudur.

Bize milliyetçi derler. Ama, biz öyle milliyetçileriz ki, bizimle işbirliği eden bütün milletlere hürmet ve riayet ederiz. Onların milliyetlerinin bütün icaplarını tanırız. Bizim milliyetçiliğimiz herhalde hodbince ve mağrurca bir milliyetçilik değildir. (1920)

Bir milletin ruhu zaptolunmadıkça, bir milletin azim ve iradesi kırılmadıkça o millete hâkim olmanın imkânı yoktur. Halbuki asırların yarattığı millî bir ruha, kuvvetli ve daimî bir

millî iradeye hiçbir kuvvet karşı koyamaz.
(1.9.1924)

YetiŖecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekleri tahsilin hududu ne olursa olsun, en evvel, herŖeyden evvel Türkiye'nin istikbaline, kendi benliđine, millî an'anelerine dūŖman olan bütün unsurlarla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir. (1922)

Milletin varlığını devam ettirmek için fertleri arasında düşündüğü müŖterek bağ, asırlardan beri gelen Ŗekil ve mahiyetini deđiŖtirmiş, yani millet dinî ve mezhebî bağlar yerine Türk milliyeti bağı ile fertlerini toplamıştır.
(Kasım 1925)

Bir fert için olduğu gibi, bir millet için de kudret ve kabiliyetini fiilî eseriyle gösterip ispat etmedikçe, itibar ve ehemmiyet beklemek beyhudedir. Kudret ve kabiliyetten mahrum olanlara iltifat olunmaz. İnsanlık, adalet, mürüvet icaplarını, bütün bu vasıfları haiz olduğunu gösterenler talep edebilir. (Nutuk)

Esas kıymeti kendine veren ve mensup olduğu millet ve memleketi ancak Ŗahsiyeti ile kaim gören adamlar, milletlerinin saadetine hizmet etmiş sayılmazlar. Ancak kendilerinden sonrakileri düşünebilenler, milletlerini yaşamak ve

ilerlemek inkânlarına nail ederler. Kendi gidince ilerleme ve hareket durur zannetmek bir gaflettir. (17 Mart 1937)

Millî birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıta ve tedbirlerle besleyerek geliştirmek millî ülkümüzdür. (Ekim 1933)

Başarılarda gururu yenmek, felâketlerde ümitsizliğe karşı gelmek lâzımdır. (1930)

Türk... Öğün, çalış, güven.

Tarihi, vukuat, hâdisat ve müşahadat hep insanlar ve milletler arasında hep milletin hâkim olduğunu göstermiştir. Milliyet prensibi aleyhindeki büyük mikyasta fiili tecrübelere rağmen, yine milliyet hissinin öldürülemediği ve gene kuvvetle yaşadığı görülmektedir. Tarih, bir milletin kanununu, hakkını, varlığını hiçbir zaman inkâr edemez. (Temmuz 1919)

Bilcümle kanunlarımızın tanziminde, her nev'i teşkilâtta millî hâkimiyet esasları dahilinde hareket olunacaktır. (Nisan 1923)

“(Türk) Tarih tezi olgunlaştı. Onun üzerinde yürümek, durmadan çalışmak lâzımdır. Bazı imansızlar olabilir. Bunlar yol kesenlere benzebilir, aldırmayınız.” (1938)

Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır.

Milletimiz, kuvvetli karakter, sarsılmaz sistem, ateşli milliyetçilik, iktisadi muvaffakiyetlerden doğup çoğalacak imkânlarla da kuvvetlendirilmelidir. (1924)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Milletin saltanat ve hâkimiyet makamı yalnız ve ancak Türkiye Büyük Millet Meclisidir ve bu makama hâkimiyetin hükümetine, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti derler. Bundan başka saltanat makamı, bundan başka bir hükümet yoktur ve olamaz. (Ekim 1922)

Katiyen bilmeliyiz ki, iki parça halinde yaşayan milletler zayıftır. Çocuklarımıza ve gençlerimize vereceğimiz tahsilin hududu ne olursa sun, onlara esash olarak şunları öğreteceğiz :
1) Milliyetine, 2) Türkiye Devletine, 3) Türkiye Büyük Millet Meclisine düşman olanlarla mücadele lüzumu.

Fertleri bu mücadele sebepleri ve araçlarıyla ücehhez olmayan milletler için yaşama hakkı yoktur. (Ekim 1922)

Memleketin mukadderatında yegâne selâhîyet ve kudret sahibi olan Büyük Millet Meclisi, bu memleketin nizamı için dahili ve harici emni-

yet ve masuniyeti için en büyük makamdır. Büyük milli dertler şimdiye kadar ancak Büyük Millet Meclisinde şifa buldu. Gelecekte de yalnız orada kati tedbirlerini bulabilecektir.

Türk Milletinin muhabbet ve merbutiyeti (Bağlılığı) daima Büyük Millet Meclisine dönük oldu ve daima oraya dönük olacaktır.

(1 Kasım 1930)

Hakikatte unutulmamalıdır ki, gerçek hâkim olan ve herşeyi idare eden makam, Türkiye Büyük Millet Meclisidir. (Aralık 1922)

Millet, mukadderatını doğrudan doğruya eli-ne aldı ve milli saltanat ve hâkimiyetini bir şahısta değil, bütün fertleri tarafından seçilmiş vekillerden kurulu bir yüksek Mecliste temsil etti.

O R D U

Ordu, Türk Ordusu. İşte bütün milletin göğsünü itimat, gurur duygularıyla kabartan şanlı ad.

Ordumuz, Türk birliğinin, Türk kudret ve kabiliyetinin, Türk vatanseverliğinin çelikleşmiş bir ifadesidir.

Ordumuz; Türk topraklarının ve Türkiye idealini tahakkuk ettirmek için sarf etmekte olduğumuz sistemli çalışmaların, yenilmesi imkânsız teminatıdır.

Büyük milli disiplin okulu olan ordunun : ekonomik, kültürel, sosyal savaşlarımızda bize aynı zamanda en lüzumlu elemanları da yetiştiren büyük bir okul haline getirilmesine, ayrıca itina ve himmet edileceğine şüphem yoktur.
(1937)

İslah olunacak şeyler iktisat ve maariftir. Bu sayede memleket imar edilecek, millet refah

sahibi olacaktır. Hiçbir millet ve memlekete karşı tecavüz fikri beslemeyiz. Fakat varlığımızı ve istiklâlimizi korumak için, emniyet içinde çalışarak müreffeh ve mesut olmasını temin için her vakit memleket ve milletimizi müdafaaya gücü yeten bir orduya sahip olmak da emelimizdir. (10.12.1922)

Türkiye Büyük Millet Meclisinin ordusu, istilâlar yapmak veya saltanatlar kurmak için şunun, bunun elinde ihtiras aleti olmaktan münezzehtir. İnsanca ve müstakil yaşamaktan başka gayesi olmayan milletin aynı ideale bağlı ve yalnız onun emrine tabi ve sadık öz evlâtlarından mürekkep muhterem ve kuvvetli bir heyettir.

Kumandanlık vazife ve mesuliyetini yüklenene kadar omuzlarında ve dimağında kuvvet bulamayanların feci âkubetlerle karşılaşması mu-kadderdir. (16.8.1930)

Harp zarurî ve hayatî olmalıdır. Millet in hayatı tehlikeye maruz kalmaıkça harp bir cinayettir.

En yüksek askerlik budur : Muhtelif ihtimalleri çok iyi hesap etmeli, en iyi görüneni cüret ve katiyetle tatbik etmelidir. (1924)

Benim için ordumuzun kıymetini ifadede ölüncü şudur : Türk Ordusunun bir kıtası, muadilini

ar ehemahal mağlup eder, iki mislini durdurur ve
v espit eder. (25.2.1924)

şa
hei
gü-
dir
Yarım hazırlıkla, yarım tedbirle, yapılacak
taarruz, hiç taarruz etmemekten daha fenadır.
(Nutuk)

is-
şu-
ez-
ka
al-
lan
le-
vet
nu-
na-
na-
al-
ret
öle-
ini
Arkadaşlar, Milletimizi yabancıların ellerin-
le köle olmuş görmemek için giriştiğimiz bu
muharebede Sakarya Zaferi gibi adı daima anı-
lacak yeni ve büyük bir zafer kazandımız. Benim
gibi ömrünü senelerden beri saflarınız yanında
geçirmiş olan bir silâh arkadaşınız; ezilmiş, kah-
redilmiş düşmanın çekilişinden sonra hakkınızda
duyduğumuz takdir ve hayreti, minnet ve şükra-
nu ordunun her ferdi ve memleketin her tarafın-
dan duyulacak kadar yüksek sesle söylemeye lü-
vetim gördüm.

nu-
na-
na-
al-
ret
öle-
ini
Sakarya boyunda biz bütün memleket, bü-
tün varlığımız ve istiklâlimiz pahasına denecek
kadar ehemmiyetli büyük bir muharebeye giriş-
tik. 21 gün, 21 gece bir milletin istilâ ve yağma
fikri birbiriyle boğuştu.

al-
ret
öle-
ini
Mazlum milletimizi tarihin en tehlikeli bir
zamanında yeniden ışığa ve necata kavuşturan
bu muharebede sizin başkumandanınız olmaktan
dolayı bir insan kalbi için mukadder olabilecek
ölen derin saadet ve iftiharı duydum. Dünyanın
hiçbir tarafında ve ordusunda yüreği seninkin-

den daha temiz ve daha sağlam bir askere ras-gelinmemiştir. Her zaferin mayası sendedir. Her zaferin en büyük payı senindir. Hayatınla, imanla, itaatle, hiçbir korkunun yıldırmadığı dî-mir gibi pâk kalbinle düşmanı nihayet alt eden büyük gayretin için minnet ve şükranımı söyle-meyi nefsimе en aziz bir borç bilirim.

Sizin gibi kumandanları, subayları ve erleri olan bir millet için yâd elleri altında köle olmak mümkün değildir.

Bu defa Büyük Millet Meclisinin, hakkımda yeni bir rütbe ve unvanıyla tecelli eden iltifat ve teveccühü doğrudan doğruya size râcidir. Milletın verdiği bu rütbe ile yükselen ordu, en ulu bir gazâ ile mümtaz olan yeni bir ordudur. Sizin kahramanlığınızla sizin gösterdiğiniz nihayetsiz fedakârlık pahasına kazanılan büyük muvaffaki-yetin millet tarafından takdirine delâlet eden bu rütbe ve unvanı ancak izafe ederek büyük askerlik hayatımın en büyük iftihar sermayesi olarak taşıyacağım. Cenabı Hak, giriştiğimiz kurtuluş mücadelesinde şerefli silâh arkadaşlarıma kendilerini temyiz eden asaletin, cıvanmertliğin, kahramanlığın hakkı olan katı kurtuluşu nasip etsin.

Size Bombasırtı vakasını anlatmadan geçemiyeceğim. Karşılıklı siperlerimiz arasında mesafemiz sekiz metre, yani ölüm muhakkak, muhakkak... Birinci siperlerdeki hiçbir kurtula-

mamacasına tamameen düşüyor, ikincidekiler onların yerine gidiyor. Fakat ne kadar gıptaya şayan bir itidal ve tevekkülle biliyor musunuz? eni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini bilir, en ufak bir fütür bile göstermiyor, sarsılmak yok. Okumak bilenler ellerinde Kur'anı Kerim, Cennete girmeye hazırlanıyorlar. Bilmeyenler, Kelime-i Şahadet çekerek yürüyorlar. Bu, Türk askerlerindeki ruh kuvvetini gösteren, şaşılacak ve övülecek bir misaldir. Emin olmanız ki, Çanakkale Muharebesini kazandıran bu yüksek ruhtur.

Millet, kemal-i azimle içtimai ve fikri tekâmülle çalışırken onu bundan alıkoyacak dahili ve harici maniaların karşısında kuvvetli, kudretli ve büyük görevini müdrik kahraman ordumuzun hazır bulunduğunu düşünerek müsterih olabilir. (14 T. evvel 1925)

Memleketin genel hayatında orduyu siyasetten tecrit etmek ilkesi, Cumhuriyetin daima söz ettiği bir esas noktadır. Şimdiye kadar takip olunan bu yolda, Cumhuriyet orduları, vatanın emin ve metin hâmisisi olarak hürmet ve kuvvet mevkiinde kalmışlardır. (1 Mart 1924)

İNKILÂP

Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz inkılâpların gayesi Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen modern ve bütün mâna ve şekliyle olgun bir topluluk haline getirmektir, inkılâplarımızın esas gayesi budur. Bu hakikati kabul edemeyen zihniyetleri perişan etmek zaruridir.

Şimdiye kadar milletin dimağını paslandıran, uyuşturan ve bu temennide bulunanlar olmuştur. Herhalde zihinlerde mevcut bütün hurafeler tamamen atılacaktır. Onlar çıkarılmadıkça dimağa hakikat nurlarını aşlamak imkânsızdır.

(1.9.1925)

Uçurumun kenarında yıkık bir ülke... Türlü düşmanlarla kanlı boğuşmalar.... Yıllarca süren savaş.... Ondan sonra, içeride ve dışarıda saygı ile tanınan yeni vatan, yeni sosyete, yeni devlet ve bunları başarmak için gerekli inkılâplar.... İşte Türk umumî inkılâbının bir kısa ifadesi. (1935)

Yaptığımız muazzam inkılâplarla medeni bir millet olduğumuzu cihana ispat ettik. (17.9.1928)

Mesut inkılâplarımızın aleyhinde fikir ve his taşıyanları aydınlatmak ve irşad etmek, aydınlara düşen milli vazifelerin en mühimi ve en birincisidir. (Kasım 1929)

İnkılâpçılar onlardır ki, ileriliğe ve yeniliğe yöneltmek istedikleri insanların ruh ve vicdanlarındaki gerçek temayülü anlamayı bilirler. Bu münasebetle şunu da beyan edeyim ki, Türk Milletinin son senelerde gösterdiği harikaların, yaptığı siyasi, içtimai inkılâpların gerçek sahibi kendisidir. (1925)

Bu inkılâp milletin selâmeti namına, hak namına yapıldı. Milletimiz demokratik bir hükümet tesis etmek sayesinde düşman ordularını imha etti. Vatanı istilâdan kurtardı. (1924)

DEMOKRASİ VE HÜRRIYET

Unutulmamalıdır ki, milletin hâkimiyetini bir şahısta veyahut mahdut eşhasın elinde bulundurmakta menfaat bekliyen cahil ve gafil insanlar vardır. (Ocak 1923)

Bizim dünya nazarında en büyük kuvvet ve kudretimiz, yeni şekil ve mahiyetimizdir. (1922)

Korku üzerine hâkimiyet bina edilemez. Toplara istinad eden hâkimiyet pâyidar olmaz. Böyle bir hâkimiyet ve diktatörlük ancak ihtilâl zuhurunda muvakkat bir zaman için lâzım olur. (Mart 1930)

Her fert istediğini düşünmek, istediğine inanmak, kendine mahsus siyasi bir fikre malik olmak, seçtiği bir dinin icaplarını yapmak veya yapmamak hak ve hürriyetlerine maliktir. Kimsenin fikrine ve vicdanına hâkim olunamaz.

Vicdan hürriyeti, mutlak ve taarruz edilemez, ferdin tabii haklarının en mühimlerinden tanınmalıdır.

Hürriyet olmayan bir memlekette ölüm ve izmihlâl vardır. Her terakkinin ve kurtuluşun anası hürriyettir.

Hürriyet ve istiklâi benim karakterimdir.

B A S I N

Basın, milletin müşterek sesidir. Bir milleti aydınlatma ve irşatta, bir millete muhtaç olduğu fikri gıdayı vermekte, hulâsa bir milletin hedefi saadet olan müşterek bir istikamette yürümesini teminde, basın başlıbaşına bir kuvvet, bir mektep, bir rehberdir. (1922)

Basının umumî hayatta, siyasi hayatta ve Cumhuriyetin gelişme ve ilerlemelerinde haiz olduğu yüksek vazifeleri anmak isterim.

Basının tam ve geniş hürriyeti iyi kullanması ne derece nazik bir vaziyet olduğunu da beyana lüzum görmem. Her türlü kanunî kayıtlardan ziyade bir kalem sahibinin ilme, ihtiyaca ve kendi siyasi telâkkilerine olduğu kadar, vatan-
daşların hukukuna ve memleketin her türlü hususî telâkkilerin üstünde olan, yüksek menfaatlerine de dikkat ve hürmet etmek manevî mecburiyeti, asıl bu mecburiyettir ki, umumî düzeni

temin edebilir. Ancak, bu yolda yanılma ve kusur olsa bile bu kusuru düzeltecek tesirli vasıta, asla mâzide sanıldığı gibi basını kayıtlar altına alan rabitalar değildir. Bilâkis basın hürriyetinden doğacak mahzurların izale vasıtası da, yine bizzat basın hürriyetidir. (1924)

Basın hürriyetinden doğacak mahzurların izalesi bizzat basın hürriyeti ile kaim olduğuna dair Büyük Mecûsin yol gösterici ve olgun sahasında tesbit edilen esaslar eğer Cumhuriyetin ruhu olan faziletten mahrum cüret erbabına, basın içinde eşkiyalık fırsatını verirse, eğer aldatıcı ve baştan çıkarıcıların fikir sahasındaki meş'um tesirleri, tarlasında çalışan masum vatandaşların kanlarını akıtmasına, yuvalarının dağılmasına sebep olursa ve eğer en nihayet eşkiyalığın en zararlısına başvuran bu gibi baştan çıkarıcıların kanunların hususî müsaadelerinden faydalanmak imkânını bulursa, Büyük Millet Meclisinin terbiye edici ve kahredici elinin müdahale ve tenbih etmesi elbette zaruri olur.

Memlekette Cumhuriyet devrinin kendi zihniyet ve ahlâkını taşıyan basını yine ancak Cumhuriyetin kendisi yetiştirir. Bir taraftan geçmiş devirler gazetelerinin ve müntesiplerinin ıslahı imkânsız olanları milletin nazarında belirirken, öte taraftan Cumhuriyet basınının temiz ve feyizli sahası genişleyip yükselmektedir. Büyük ve

necip milletimizin yeni çalışma ve medeniyet hayatını kolaylaştırıp teşvik edecek işte ancak bu zihniyetteki basın olacaktır. (1925)

Bir insan topluluğunun müşterek ve umumî hisleri ve fikirleri vardır. İnsan topluluklarının kıymetleri, medeniyet dereceleri, arzu ve temayülleri ancak bu umumî his ve fikirlerin ortaya çıkma ve belirtilme derecesiyle anlaşılır. Bir insan topluluğunu sevk ve idare eden insanlar için, insan topluluklarının talihi üzerinde hüküm vermek mevkiinde bulunan dostlar veya düşmanlar için miyar, bu insan topluluğunun efkâr-ı umumîyesinden anlaşılın kabiliyet ve kıymettir. Binaenaleyh milletler, efkâr-ı umumîyesini cihana tanıtmak mecburiyetindedir. Bütün cihan efkâr-ı umumîyesini tanımak ise hayatın gereklerinin tanzimi için şüphesiz lâzımdır. Bu hususta ise mevcut vasıtaların birincisi ve en mühimi basındır.

Önem ve yüceliği cihan medeniyetinde açıkca kendisi gösteren basına, hükümetimizin birinci derecede önem vermesi; bu hususta sarf edeceği mesaiyi, millete ifa ile mükellef olduğu hayırlı hizmetlerin baş tarafına koyması yüksek Meclisin kesinlikle isteyeceği hususlardandır. (1 Mart 1922)

Neşriyat, suistimallere mâni olur ve hükümet vasıtalarını, vazifelerini doğru yapmaya mecbur eder.

Aşağı insanların para ile yaptıkları basın mücadeleleri vardır. En adi yalanları yaymada basının kullanıldığı vakıadır. Basın ve fikir hürriyetinin maruz kaldığı başka tehlikeler de vardır. Basının ve hattâ fikir cemiyetlerinin milli hükümetin tesirinden kurtularak siyasi veya iktisadî gizli maksatlara alet olmasından korkulur.

Basının para ile satın alınabilmesi, uluslararası yüksek para âleminin basın üzerinde gizli tesiri veyahut sadece ecnebi devletlerin örtülü ödeneklerinin tesiri, işte bunların kamuoyunu aldatmaları ve yanıltmalarından bilhassa korkulur. Fakat hürriyetten çıkacak bu fenalıklar asla çaresiz değildir.

İlk zamanlarda bir kazanç işinden başka bir şey olmayan gazetecilik, içtimai bir müessese haline gelebilir. Bundan başka, halkın fikri ve siyasi terbiyesi de bir teminattır. Halk, müteaddit gazeteleri okumaya ve onları birbirleriyle kontrol etmeye alışır.

Bütün bunların üstünde her şeyin olması sayesinde hüsnüniyetin inkişaf edeceğini ve hayatî meseleler üzerinde hüsnüniyet sahibi insanların

daima ekseriyet teşkil edeceklerini kabul etmek muvafık olur. Çünkü, "her zaman dünyanın yarısını ve bir zaman dünyanın hepsini aldatmak mümkündür. Fakat, bütün dünyayı her zaman aldatmak mümkün değildir."

A D A L E T

“Zamanın değişmesiyle hükümlerin değişmesi inkâr olunamaz” kaidesi adalet siyasetimizin temel taşıdır. (1922)

Bugünkü çağın ihtiyaçlarına uygun kanun yapmak ve onu iyi tatbik etmek imar ve ilerleme sebeplerinin en mühimlerindenidir. (1925)

Adli teşkilât ve ıslahata verdiğimiz ehemmiyeti nasıl ifade etsek azdır. En mühim nokta adli telâkkimizi, adli kanunlarımızı, adli teşkilâtımızı, bizi şimdiye kadar şuurlu, şuursuz tesiri altında bulunduran, çağın icaplarına aykırı bağlardan biran önce kurtarmaktır.

Millet, her medeni memlekette olan adli ilerlemelerin, memleketin ihtiyaçlarına uygun esaslarını istiyor. Millet, serî ve kat’i adaleti temin eden medeni usulleri istiyor. Millet’in arzu ve ihtiyacına tabi olarak adliyemizde her türlü tesirlerden cesaretle silkinmek ve hızlı ilerlemelere atılmaktan asla tereddüt olunmamak lâzımdır.

Medeni Hukukta, Aile Hukukunda takip edeceğimiz yol medeniyet yolu olacaktır. Hukukta idare-i maslahat ve hurafelere bağlılık, milletleri uyanmaktan alkoyan en ağır bir kâbusdur. Türk Milleti, üzerinde kâbus bulundurmaz. (1924)

Adliyemizin emin olduğumuz yüksek iktidarı sayesinde ki Cumhuriyet mukadder tekâmülü takip edebilecek ve her türlü şekil ve kılıktaki tecavüzlere karşı vatandaşın hukukunu ve memleketin nizamını masun tutabilecektir. (1930)

Bir insanın emeği mahsulü olan her şeye sahip olması, devletin müdahale edemeyeceği ferdin yüksek haklarından. İnsan, namuskârane sahip olduğu mal ve mülküne, istediği gibi tasarruf eder, satabilir, satmayabilir, istediğine verebilir.

İSTİKLÂL (BAĞIMSIZLIK)

Ben yaşayabilmek için mutlaka müstakil bir milletin evlâdı kalmalıyım. Bu sebeple milli istiklâl bence bir hayat meselesidir. Millet ve memleketin menfaatleri icap ettiği takdirde, insanlığı teşkil eden milletlerden her biriyle medeniyet gereği olan dostluk, siyaset münasebetlerini büyük bir hassasiyetle takdir ederim. Ancak benim milletimi esir etmek isteyen herhangi bir milletin de bu arzusundan sarfınazar edinceye kadar amansız düşmanıyım. (23.4.1921)

Tam istiklâl denildiği zaman, tabii siyasi, malî, iktisadî, adli, askerî, harsî, vs. her hususta tam serbestlik kastolunmaktadır. Bu saydıklarımın herhangi birinde istiklâlden mahrum olmak hakiki mânasıyla bütün istiklâlden mahrum olmak demektir.

Biz Türkler bütün tarihimiz boyunca hürriyet ve istiklâle sembol olmuş bir milletiz. (Nutuk)

Ne kadar zengin ve müreffeh olursa olsun, istiklâlden mahrum bir millet, medenî insanlık

karşısında uşak olmak mevkiinden yüksek bir muameleye liyakat kazanamaz. (Nutuk)

Türk Milleti yüzyıllardan beri hür ve müstakil yaşamış ve istiklâli yaşamak için şart saymış bir kavmin kahraman evlâtlarından ibarettir. Bu millet istiklâlsiz yaşamamıştır, yaşayamaz ve yaşamayacaktır. (21 Haziran 1922)

Hürriyet ve istiklâl benim karakterimdir. Ben milletimin en büyük ve ecdadımın en kıymetli mirası olan istiklâl aşkı ile dolu bir adamım. Çocukluğumdan bugüne kadar ailevi, hususi ve resmî hayatımın her safhasını yakından bilenlerce bu aşkım malûmdur. Bence bir millette şeref, haysiyetin, namusun ve insanlığın vücut ve beka bulabilmesi mutlaka o milletin hürriyet ve istiklâline sahip olmasıyla kaimdir. Ben şahsen bu saydığım vasıflara çok ehemmiyet veririm. Ve bu vasıfların kendimde mevcut olduğunu iddia edebilmek için milletimin de aynı vasıfları taşımasını esas şart bilirim. Ben yaşayabilmek için mutlaka müstakil bir milletin evlâdı kalmalıyım. Bu sebeple milli istiklâl bence bir hayat meselesidir.

istiklâl ve hürriyet aşkı milletler için, ıstırap anları, o ıstırapın âmilleri, ibret alıp tetikte durmak için daima hatırlanmalıdır. İstiklâl ve hürriyetlerini her ne pahasına ve her ne karşılı-

ğında olursa olsun ihlâl ve takyide asla müsamaha etmemek, istiklâl ve hürriyetlerini bütün mânasıyla masun bulundurmak ve bunun için, icap ederse, son ferdinin son damla kanını akıtarak insanlık tarihini şanlı bir misalle süslemek: İşte istiklâl ve hürriyetin hakikî mahiyetini, geniş mânasını yüksek kıymetini vicdanında idrak etmiş milletler için esas ve hayatî prensip.

Büyük ve hayalî şeyleri yapmadan yapmış gibi görünmek yüzünden bütün dünyanın düşmanlığını, garazını, kinini, bu memleketin ve milletin üzerine çektik. Biz panislâmizm yapmadık. Belki, “yapmıyoruz, yapacağız” dedik. Düşmanlar da “yaptırmamak için biran evvel öldürelim” dediler. Panturanizm yapmadık, “yaparız, yapıyoruz” dedik, “yapacağız” dedik ve yine “öldürelim” dediler. Bütün dâva bundan ibarettir.

Bütün cihana korku ve telâş veren mefhum bundan ibarettir. Biz böyle yapmadığımız ve yapamadığımız mefhumlar üzerinde koşarak düşmanlarımızın sayısını ve üzerimize olan baskısını arttırmaktan ise, tabii hadde, meşru hadde dönelim. Haddimizi bilelim. Onun için efendiler, biz hayat ve istiklâl isteyen milletiz. Ve yalnız ve ancak bunun için canımızı veririz. (1921)

K O M Ü N İ Z M

Ne Bolşevik ne de komünist olmayız. Çünkü biz milliyetçiyiz. Ve dinimize hürmetkâruz. Hulâsa bizim hükümet şeklimiz tam bir demokratik hükümettir. (3 Kasım 1922)

Uyanan Doğu milletlerinin zihniyetlerini mükemmelen istismar eden, onların milli ihtiraslarını okşayan ve kinleri tahrik etmesini bilen Bolşevikler, yalnız Avrupa'yı değil, Asya'yı da tehdit eden başlıca tehlike halini almışlardır. (1931)

Türkiye'de Bolşeviklik olmayacaktır. (1935)

Kayıtsız şartsız Rus tâbiyeti demek olan komünizm, gaye itibariyle tamamen bizim aleyhimizedir.

Gizli Komünist Teşkilâtını her suretle tevkif ve te'dip etmek mecburiyetindeyiz. (1920)

Ne yapsalar nâfile.. Türk Milleti sosyal bünyesine ve kuvvetli inançlarına katiyen uymayan komünizmi hiçbir vakit benimseyemez.

Şurası unutulmamalıdır ki, Türk âleminin en büyük düşmanı komünistliktir!.. Her görüldüğü yerde ezilmeli!..

Bizim takibini uygun gördüğümüz Devletçilik prensibi, bütün istihsal ve tevzi vasıtalarını fertlerden alarak, milleti büsbütün başka esaslar dahilinde tanzim etmek gayesini takip eden sosyalizm prensibine müstenit kolektivizm yahut komünizm gibi hususu ve ferdi iktisadî teşebbüs ve faaliyete meydan bırakmayan bir sistem değildir.

İnsanları mutlu edeceğim diye onları birbirine boğazlatmak, insanlık dışı ve son derece üzücü bir sistemdir. İnsanları mutlu edecek tek vasıta, onları birbirine yaklaştırmak, onlara birbirlerini sevdirmek, karşılıklı maddî ve manevî ihtiyaçlarını temine yarayan hareket ve enerjidir.

Türkiye'nin tatbik ettiği devletçilik sistemi 19. yüzyıldanberi sosyalizm teorilerinin ileri sürdükleri fikirlerden alınarak tercüme edilmiş bir sistem değildir. Bu, Türkiye'nin ihtiyaçlarından doğmuş Türkiye'ye has bir sistemdir. Devletçiliğin bizce anlamı şudur : Fertlerin özel teşeb-

büslerini ve kişisel faaliyetlerini esas tutmak;
fakat büyük bir milletin ve geniş bir memleketin
bütün ihtiyaçlarını ve çok şeylerin yapılamadığı
da gözde tutularak memleket ekonomisini devle-
tin eline almaktır.

İÇ VE DIŞ POLİTİKA

Yurtta Sulh Cihanda Sulh.

Herhangi bir program, filân şahsın bir programı olarak değil, fakat millet ihtiyacına ve memlekete cevap verecek fikir ve tedbirleri ihtiva etmesi itibariyle kıymetli ve itibarlı olabilir. (1921)

Bizim vuzuh ve tatbik kabiliyeti gördüğümüz siyasi meslek, "Millî siyaset"tir. Dünyanın bugünkü umumî şartları ve asırların dimağlarda ve karakterlerde topladığı hakikatler karşısında hayale kapılmak kadar büyük hata olmaz. Tarihin ifadesi budur; aklın, mantığın ifadesi böyledir.

Memleketimizin kuvvetli, mesut ve müstekar yaşayabilmesi için, devletin tamamiyle millî bir siyaset takip etmesi ve bu siyasetin iç teşkilâtımıza tamamiyle uygun olması ve ona dayanması lâzımdır.

Millî siyaset dediğimiz zaman, kasdettiğim mâna şudur; millî sınırlarımız içinde her şeyden

önce kendi kuvvetimize dayanarak varlığımızı koruyup memleketin gerçek saadet ve imarına çalışmak. Gelişigüzel aşırı emeller peşinde milleti oyalayıp zarara sokmamak. Medeni dünyadan, medeni ve insani muamele ve karşılıklı dostluk beklemek. (Nutuk)

İlerlemek yolunda vukubulacak her mühim teşebbüsün, kendine göre mühim mahzurları vardır. Bu mahzurların asgari hadde indirilmesi için tedbirlerde ve teşebbüslerde kusur etmemek lâzımdır. (Nutuk)

Biz, milletlerarası münasebetlerde karşılıklı emniyet ve riayeti hedef tutan açık ve samimi politikanın en ateşli taraftarıyız. (1926)

Barış yolunda nereden bir hitap geliyorsa, Türkiye'de, onu tehalükle karşıladı ve yardımlarını esirgemedi. (1937)

Türkler bütün medeni milletlerin dostudurlar. (1924)

Dış siyasetlerimizde dürüstlük, memleketimizin emniyetine ve inkişafının masuniyetine dikkat, tuttuğumuz yolda kılavuz olmaktadır. (1928)

Dürüst ve açık olan dış siyasetimiz bilhassa sulh fikrine dayanır. Milletlerarası herhangi bir meselemizi sulh vasıtasıyla halletmeyi aramak

bizim menfaat ve zihniyetimize uyan bir yoldur. Bu yol dışında bir teklif karşısında kalmamak içindir ki, emniyet prensibine ve onun vasıtalarına çok ehemmiyet veriyoruz.

Dünya sulhü içinde insanlığın hakiki saadeti, ancak bu yüksek ideal yolcularının çoğalmasıyla mümkün olacaktır.

Eğer devamlı sulh isteniyorsa, kitlelerin durumunu iyileştirecek uluslararası tedbirler alınmalıdır. İnsanlığın tümünün refahı, açlık ve baskının yerine geçmelidir. Dünya vatandaşları haset, açgözlülük ve kinden uzaklaşacak şekilde eğitilmelidir.

Sulh milletleri refaha ve saadete eriştiren en iyi yoldur. Fakat bu bir defa ele geçirilince, daimi bir ihtimam ve itina ve her milletin ayrı ayrı hazırlığını ister.

E Ğ İ T İ M

Eğitim işlerinde behemehal muzaffer olmak lâzımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu suretle olur. Bu zaferin temini için hepimizin tek can ve tek fikir olarak esaslı bir program üzerinde çalışması lâzımdır. Bence bu programın esaslı noktaları ikidir :

1. Sosyal hayatımızın ihtiyacına uygun olması.
2. Çağın icaplarına uyması, (27.10.1922)

Milli Eğitim siyasetimizin ana hatları şöyle olmalıdır : Memleketin asıl sahibi ve topluluğumuzun esas unsuru köylüdür. İşte bu köylüdür ki, bugüne kadar maarif nurundan mahrum bırakılmıştır. Onun için, bizim takip edeceğimiz eğitim siyasetinin temeli evvelâ, mevcut cahli ortadan kaldırmaktır. Bütün köylüye okumak, yazmak ve vatanını, milletini, dinini, dünyasını tanıttak kadar coğrafi, tarihi ve ahlâki bilgiler vermek ve hesap öğretmek, maarif programımı-

zın ilk hedefidir. Bu hedefe varmak, maarif tarihimizde mukaddes bir merhale teşkil edecektir.

Eğitim kelimesi yanlış olarak kullanıldığı zaman, herkes buna kendine göre bir mâna verir, tafsilâta girilirse, terbiyenin hedefleri, maksatları meydana çıkar.

Meselâ dinî eğitim, millî eğitim, milletlerarası eğitim, bütün bu terbiyelerin hedef ve gayeleri başka başkadır. Ben burada yalnız Türk Cumhuriyetinin yeni nesle vereceği terbiyenin Millî Eğitimi olduğunu katiyetle ifade ettikten sonra, diğerleri üzerinde durmıyacağım. Yalnız işaret ettiğim mânayı kısa bir misalle belirteceğim.

Okullarda öğretme vazifesinin güvenilir ellere teslimi, memleket evlâtlarının o vazifeyi kendine hem bir meslek, hem bir ülkü sayacak bilgili ve saygı değer öğretmenler tarafından yetiştirilmesini temin için öğretmenlik diğer yüksek meslekler gibi tedricen ilerlemeye ve herhalde refah teminine müsait bir meslek haline konulmalıdır. Dünyanın her tarafında öğretmenler insan topluluğunun en fedakâr ve saygı değer uzuvlarıdır. (1923)

Müsbet bilimlerin temellerine dayanan, güzel sanatları seven, fikir terbiyesinde olduğu ka-

dar beden terbiyesinde de kabiliyeti artmış ve yükselmiş olan erdemli, kudretli bir nesil yetiştirmek ana siyasetimizin açık dileğidir. (5.2.1933)

Millî ahlâkımız, medenî esaslarla ve hür fikirlerle beslenmeli ve takviye olunmalıdır. Bu çok mühimdir. Bilhassa dikkatinizi çekerim. Tezdit esasına dayanan ahlâk, bir fazilet olmadıktan başka, itimada lâyık değildir. (1925)

Yeni Türkiye'nin birkaç seneye sığdırdığı askeri, siyasi, idari inkılâplar çok büyük, çok mühimdir. Bu inkılâplar, sizin muhterem öğretmenler, sizin içtimai ve fikri inkılâptaki muvafakiyetlerinizle teyid olunacaktır. Hiçbir zaman hatırınızdan çıkmasın ki, Cumhuriyet sizden "fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür" nesiller ister. (1925)

Dünyanın her tarafında öğretmenler, insan topluluğunun en fedakâr ve muhterem unsurlarıdır. (1923)

Bir millet irfan ordusuna malik olmadıkça, savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin yaşayacak neticeler vermesi ancak İrfan ordusuyla kabildir.

Öğretmenler, Cumhuriyetin fedakâr muallimleri ve mürebbileri, yeni nesli sizler yetiştireceksiniz. Ve yeni nesil sizlerin eseriniz olacaktır. Eserin

kıymeti sizin maharetiniz ve fedakârlığınız derecesiyle mütenasip olacaktır.

Cumhuriyet; fikren, ilmen, bedenen kuvvetli, seciyeli muhafızlar ister. (1924)

Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenden, mürebbiden mahrum bir millet, henüz bir millet namını almak istidadını kesbetmemiştir.

Erkek ve kız çocuklarımızın aynı surette öğretim ve eğitimlerinin pratik olması önemlidir. (1924)

DİN VE LÂİKLİK

Herşeyden evvel maneviyatın, kalp ve vicdan kuvvetinin yüksek tutulması şarttır.

Büyük dinimiz çalışmayanın insanlıkla hiç alâkası olmadığını bildiriyor. Bazı kimseler asri olmayı kâfir olmak sayıyorlar. Asıl küfür onların bu zannıdır. Bu yanlış tefsiri yapanların maksadı İslâmların kâfirlere esir olmasını istemek değil de nedir?

Her sarıklı hoca sanmayın, hoca olmak sarıkla değil, akılladır.

Bir dinin tabii olması için akla, fenne, ilme ve mantığa uygun olması lâzımdır. (3 Şubat 1923)

İrticai fikirleri güdenler muayyen bir sınıfa dayanacaklarını sanıyorlar. Bu katiyen bir vehimdir, zandır. Yolumuzun üstüne dikilmek isteyenleri ezip geçeceğiz. Yenilik vadisinde duracak değiliz. Dünya müthiş bir cereyanla ilerliyor. Biz bu ahengin dışında kalabilir miyiz?

Şurasını açıkça söylemek lâzımdır ki, bu milletin üçbuçuk seneye sığdırdığı dava çok azametlidir. Bunu hazmetmek için dimağlar lâzımdır.

Bunca asırlarda olduğu gibi kavimlerin cehlinden ve taassubundan faydalanarak binbir türlü siyasi ve şahsi maksat temini için dini âlet ve vasıta olarak kullanmak teşebbüsünde bulunanların, içeride ve dışarıda mevcut oluşu, bizi, bu zeminde söz söylemekten ne yazık ki, henüz müstağni bulundurmuyor.

Minberlerden aksedecek sözlerin bilinmesi ve anlaşılması, fennî ve ilmi gerçeklere uygun olmaları lâzımdır. Sayın hatiplerin siyasi, sosyal ve medenî durumları hergün takip etmeleri zaruridir.

Bunlar bilinmediği takdirde, halka yanlış telkinler verilmiş olur. Binaenaleyh hutbeler tamamen Türkçe ve zamanın icaplarına uygun olmalıdır ve olacaktır. (Şubat 1923)

Camiler birbirimizin yüzüne bakmaksızın yatıp kalkmak için yapılmamıştır. Camiler itaat ve ibadet ile beraber din ve dünya için neler yapmak lâzım geldiğini düşünmek, yani meşveret için yapılmıştır. Millet işlerinde her ferdin zihni başlıbaşına faaliyette bulunmak elzemdir.

Türk Milleti daha dindar olmalıdır. Yani bütün sadeliği ile dindar olmalıdır demek istiyorum. Dinime, bizzat hakikata nasıl inanıyorsam, öyle inanıyorum. (Şubat 1924)

Bizim dinimiz akla en uygun ve en tabii bir dindir ve ancak bundan dolayı son din olmuştur. Bir dinin tabii olması için akla, fenne, ilme ve mantığa uyması lâzımdır. Bizim dinimiz bunlara tamamen uyur.

Bizim dinimiz milletimize aşâğılık, miskin ve hor görülmeyi tavsiye etmez. Aksine Allah da, Peygamber de insanların ve milletlerin yücelik ve şereflerini muhafaza etmelerini emreder. (1923)

K A D I N

Ey kahraman Türk kadını, sen omuzlar üzerinde göklere yükselmeye lâyıksın.

Anaların bugünkü evlâtlarına vereceği terbiye eski devirlerdeki gibi basit değildir. Bugünün anaları için gerekli vasıfları taşıyan evlât yetiştirmek, evlâtlarını bugünkü hayat için faal bir uzuv haline koymak pek çok yüksek vasıflar taşımalarına bağlıdır. Onun için kadınlarımız, hattâ erkeklerimizden çok aydın, daha çok feyizli, daha fazla bilgili olmaya mecburdurlar; eğer hakikaten milletin anası olmak istiyorlarsa.

İnsan topluluğu kadın ve erkek denilen iki cins insandan mürekkeptir. Kabil midir ki, bu kütlenin bir parçasını ilerletelim, ötekini ihmal edelim de kütlenin bütünlüğü ilerliyebilsin? Mümkün müdür ki, bir cismin yarısı toprağa zincirlerle bağlı kaldıkça öteki kısmı göklere yükselebilsin?

Dünyada hiçbir milletin kadını, "Ben Anadolu kadınından daha fazla çalıştım, milletimi kurtuluşa ve zafere götürmekte Anadolu kadını kadar himmet gösterdim" diyemez.

Kadınlarımız haddizatında içtimai hayatta erkeklerimizle her vakit yanyana yaşadılar. Bugün değil, eskidenberi, uzun zamandanberi kadınlarımız erkeklerle başbaşa mücadele hayatında, ziraat hayatında, geçim temininde erkeklerimizden yarım adım geri kalmayarak yürüdüler.

Belki erkeklerimiz memleketi istilâ eden düşmana karşı süngüleriyle, düşmanın süngülerine göğüs germekte düşman karşısında bulundular. Fakat erkeklerimizin teşkil ettiği ordunun zayıf kaynaklarını kadınlarımız işletmiştir. Memleketin var olması imkânını hazırlayan kadınlarımız olmuştur ve kadınlarımız olmaktadır.

Kimse inkâr edemez ki, bu harpte ve ondan evvelki harplerde milletin hayat kabiliyetini tutan hep kadınlarımızdır.

Çift süren, tarlayı eken, ormandan odun ve keresteyi getiren, mahsulleri pazara götürerek paraya çeviren, aile ocaklarının dumanını tütüren, bütün bunlarla beraber sırtıyla, kağnısı ile kucağındaki yavrusuyla, yağmur demeyip cephenin mühimmatını taşıyan hep onlar, hep o ilâhi Anadolu kadınları olmuştur.

Onun için, hepimiz büyük ruhlu ve büyük duygulu kadınlarımızı şükran ve minnetle ebediyen tâziz ve takdis edelim. (30.3.1923)

Türk kadını dünyanın en münevver, en faziletkâr ve en ağır kadını olmalıdır. Milletın menbaı, hayat-ı içtimainin esası olan kadın, ancak faziletkâr olursa vazifesini ifa edebilir. Herhalde kadın çok yüksek olmalıdır. Burada Fikret Merhumun cümlece malûm olan bir sözünü hatırlatırım : "Elbet sefil olursa kadın, alçalır beşer" (1925)

Kadınlık meselesinde dış görünüş ve kıyafet ikinci derecededir. Asıl mücadele sahası kadınlarımız için görünüş ve kıyafette muvaffakiyetten ziyade, asıl muzaffer olması lâzımgelen sahada nurla, irfanla, gerçek faziletle süslenmek ve ci hazlanmaktadır. (30.3.1923)

Bir toplum, aynı gayeye bütün kadınları ve erkekleriyle beraber yürümezse, ilerlemesine teknik olarak imkân ve bilimsel olarak ihtimal yoktur.

GENÇLİK

Gençler, siz almakta olduğunuz terbiye ve irfan ile, insanlık meziyetinin, vatan sevgisinin, fikir hürriyetinin en kıymetli sembolü olacaksınız.

Ey yükselen yeni nesil.. İstikbal sizindir. Cumhuriyeti biz tesis ettik; onu i'lâ ve idame ettirecek sizsiniz. (30 Ağustos 1924)

Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize tahsilin hududu ne olursa olsun, en evvel, her şeyden evvel Türkiye'nin istiklâline, kendi benliğine millî geleneklerine düşman olan unsurlarla mücadele etmek lüzumunu öğretilmelidir. Uluslararası vaziyete göre, böyle bir savaşın gerektirdiği ruhi unsurlarla mücehhez olmayan fertlere ve bu fertlerden mürekkep toplumlara hayat ve istiklâl yoktur. (Mart 1922)

Büyük olmak için hiç kimseye iltifat etmeyeceksin; hiç kimseyi aldatmayacaksın; memleket için hakiki mefkûre ne ise onu görecek,

hedefe yürüyeceksin. Herkes senin aleyhinde bulunacaktır; herkes seni yolundan çevirmeye çalışacaktır; fakat sen buna mütehammil olacaksın; önüne nihayetsiz mânialar yığacaklardır. Kendini büyük değil, küçük, zayıf, vasitasız, hiç telâkki ederek, kimseden yardım gelmeyeceğini kani olarak bu maniaları aşacaksın. Bundan sonra da sana büyüksün derlerse, bunu söyleyenlere güleceksin. (1929)

Gençlerimiz ve aydınlarımız ne için yürüdüklerini ve ne yapacaklarını evvelâ kendi dimağlarında iyice kararlaştırman, onları halk tarafından kabule, hazma yarar halé getirmeli, onları ancak ondan sonra ortaya atmalıdır.

Yorgunluk her insan, her mahlûk için tabii bir haldir. Fakat insanda yorgunluğu yenebilecek manevî bir kuvvet vardır ki, işte bu kuvvet yorulanları dinlendirmeden yürütür.

Sizler, yani yeni Türkiye'nin genç evlâtları, yorulsanız dahi beni takip edeceksiniz. Dinlenmemek üzere yürümeye karar verenler, asla ve asla yorulmazlar. Türk gençliği gayeye, bizim yüksek idealimize durmadan, yorulmadan yürüyecektir.

B İ L İ M

Dünyada herşey için, maddiyat için, maneviyat için, en hakiki mürşit ilimdir, fendir, ilim ve fennin haricinde mürşit aramak gaflettir, cehalettir, dalâlettir.

Yalnız ilim ve fennin yaşadığımız çağda gelişmesini idrak etmek ve ilerlemesini zamanında izlemek şarttır. (Eylül 1925)

Gözlerimizi kapayıp tek başımıza yaşadığımızı farz edemeyiz. Memleketimizi bir çember içine alıp dünya ile ilgisiz yaşayamayız. Bilakis gelişmiş medeni bir millet olarak medeniyet alanı üzerinde yaşıyacağız. Medeni hayat ancak bilim ve fen ile olur. Bilim ve fen nerede ise oradan alacağız ve milletin her ferdinin kafasına koyacağız. Bilim ve fen için kayıt yoktur.

Bir milletin felâkete uğraması demek, o milletin hasta, illetli olması demektir. Onun için kurtuluş, içtimai bünyedeki illeti teşhis ve tedavi etmekle elde edilir. İletin tedavisi ilmi ve fenni

bir tarzda olursa şifa verir. Yoksa, bilakis illet müzminleşir ve tedavi kabul etmez hale gelir.

Memleketimiz içinde medenî fikirlerin, çağdaş ilerlemelerin biran kaybetmeksizin yayılması ve gelişmesi lâzımdır. Bunun için bütün ilim ve fen erbabının bu hususta çalışmayı bir namus borcu bilmesi gerekir.

E K O N O M İ

Bir milletin doğrudan doğruya hayatiyle, yükselmesiyle, düşkünlüğüyle ilgili olan en önemli faktör, milletin iktisadiyatıdır. (1930)

Yeni Türkiyemizi lâıyk olduğu yüceliğe ulaştırabilmek için mutlaka iktisadiyatımıza birinci derecede ve en çok ehemmiyet vermek mecburiyetindeyiz. Zamanımız tamamen bir iktisat devrinden başka birşey değildir. (Şubat 1923)

Siyasî, askerî zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar, iktisadî zaferlerle desteklenmezse payidar olamaz, az zamanda söner.

Türkiye'nin gerçek efendisi, hakiki üretici olan köylüdür. O halde herkesten daha çok refah, saadet ve servete müstehak (en çok lâıyk) olan köylüdür. Binaenaleyh, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin iktisadî siyaseti aslı gayeyi gözetir. (1 Mart 1922)

Ferdî mesai ve faaliyeti esas tutmakla beraber mümkün olduğu kadar az bir zaman için-

de milleti refaha ve memleketi mamuriyete eriştirmek için milletin umumi ve yüksek menfaatlerinin icap ettirdiği işlerde, bilhassa iktisadi sahada devleti fiilen alâkadar etmek mühim esaslarımızdandır.

Tarih, milletlerin yükselme ve alçalma sebeplerini ararken birçok siyasi, askeri, içtimai sebepler bulmakta ve saymaktadır. Şüphe yok, bütün bu sebepler içtimai hâdiseler üzerinde tesir yaparlar. Fakat bir milletin doğrudan doğruya hayatıyla, yükselişiyle, alçalışıyla alâkası olan, münasebetli olan, milletin iktisadiyatıdır. Tarihin ve tecrübelerin tespit ettiği bu hakikat bizim milli hayatımızda ve milli tarihimizde de tamamen belirir. Gerçekten Türk Tarihi tetkik olunursa, bütün yükseliş ve alçalış sebeplerinin bir iktisat meselesinden başka birşey olmadığı anlaşılır.

Tarihimizi dolduran bunca muvaffakiyetler, zafer ve mağlûbiyetler, bozgunlar ve felâketler, bunların hepsi vukua geldikleri devirlerdeki iktisadi şartlarımızla münasebetli ve alâkalıdır. Yeni Türkiyemizi lâıyk olduğu mertebeye çıkarmak için muhakkak iktisadiyatımıza birinci derecede ehemmiyet vermek mecburiyetindeyiz. Çünkü zamanımız tamamen bir iktisat devresinden başka birşey değildir.

Öyle bir iktisat devri lâzımdır ki, memleketimiz insanca yaşamasını bilsin, insanca yaşamının neye metavakkıf (bağlı) olduğunu öğrensin ve o esbaba tevessül (sebeplere yönelsin) etsin. Cümlemizin arzusu şudur ki, bu memleketin efradı ellerinde numuneleriyle ziraatın, ticaretin, sanayiinin, çalışmanın hayatın temsilcisi olsun ve artık bu memleket böyle fakir ve millet hakir değil, belki memleketimiz zengin memleketi, zenginler memleketi ve bu yeni Türkiye'nin adına çalışkanlar diyarı deneilsin. İşte millet böyle bir devir içinde bulunuyor. Ve böyle bir devri ilân edecektir. Ve böyle bir devrin tarihini yazacaktır ve böyle bir devrim böyle bir tarihinde en büyük makamı, en büyük çalışkanlara ait olacaktır. (20 Şubat 1923)

İktisadi kalkınma için her memlekette yapılan gayretlerin makul ve iyi düşünülmüş milletlerarası toplu tedbirlerle tamamlanması zaruri olduğunda tamamiyle mutabıkız.

Bu vadide milletlerarası imkânların her millette kendi hususiyetlerine uygun bir inkişaf imkânını verecek surette birleştirilmesi icap ettiğini ve dünyanın iktisadi refahı hususunda herkes tarafından umumiyetle kabul olunacak fikrin her memleketin kendine has şartlar içinde ilerleme ve refaha erişme hususundaki hakkına riayet etmek olduğunu her zaman beyan ettik.

Ekonomik kalkınma, Türkiye'nin hür, müstakil, daima daha kuvvetli, daima daha refahlı Türkiye idealinin belkemiğidir. (1937)

Bilirsiniz ki, iktisaden zayıf bir millet sefaletten kurtulamaz. Kuvvetli bir medeniyete, refaha ve saadete kavuşamaz, içtimai ve siyasi illetlerden yakasını kurtaramaz. Memleketin idaresindeki muvaffakiyet ve iktisadi müktesebatı (sahip olduğu) derecesiyle mütenasip (orantılı) olur.

Hiçbir medenî devlet yoktur ki, ordu ve donanmadan evvel iktisadını düşünmüş olmasın.

Milletimizin kuvvetli seciyesi, sarsılmaz iradesi, ateşli milliyetçiliği, iktisadi muvaffakiyetinden doğacak feyizlerle de lâyük olduğu derecede takviye olunmak zaruridir. (1.9.1924)

Bilhassa iktisadi faaliyetimizi istinat ettireceğimiz esaslar, her türlü bilgi ile beraber doğrudan doğruya memleketimizin topraklarını koklayarak ve bu topraklarda bizzat çalışan insanların sözlerini işiterek tespit olunacaktır. Sanayi ve ticaretimiz için dahi aynı mütalaa yapılacaktır. Yeni Türkiye devleti temellerini süngü ile değil, süngünün dahi dayandığı iktisadiyatıyla kuracaktır.

Ordumuzun şimdiye kadar kazandığı muvafakıyetler memleketimizi gerçek kurtuluşa kavuşturmuş sayılamaz. Bu zaferler ancak müstakbel zaferlerimiz için kıymetli bir zemin hazırlamıştır. Askeri zaferlerimizle mağrur olmayalım. Yeni ilim ve iktisat zaferlerine hazırlanalım. (1923)

İktisadiyat, iktisadiyat diyoruz. Fakat arkadaşlar iktisadiyat demek herşey demektir. Yaşamak için mevcudiyeti insaniye için ne lâzımsa onların tümü demek, ziraat demektir, ticaret demektir, çalışma demektir. Herşey demektir. Bütün bu hususlarda el'ân memleketimizin vüsatini ve nüfusumuzun bu vüsatle ne kadar gayri mütenasip olduğunu hatırlayınız. Ve geniş feyizli toprakları işleyebilmek için noksan olan imkânı behemahal fennî alât ile telâfi etmek mecburiyetindeyiz.

Memleketin fikri ve iktisadi inkişafta, yüksek ilerleme sahası olmasına çalışmak, idealimizdir. Fakat bu inkişafın medenî ve millî sınır dışında bir cereyan almasını prensiplerimize uygun bulmayız.

Hulâsa Türkiye Cumhuriyetini idare edenlerin, demokrasi esasından ayrılmamakla beraber devletçilik prensibine uygun yürümeleleri bugün içinde bulunduğumuz hallere, şartlara ve mecburiyetlere uygun olur.

T A R I M

Eğer milletimizin çoğunluğu çiftçi olmasaydı, biz bugün dünya yüzünde bulunmayacaktık. (Mart 1928)

Milletimiz çiftçidir. Milletin çiftçilikteki emeklerini asrı, iktisadî tedbirlerle azamî haddine çıkarmalıyız. Köylünün çalışmalarının netice ve semeresini kendi menfaati lehine azamî haddine yükseltmek, iktisadî siyasetimizin temel taşıdır.

Onun için, bir yandan çiftçinin emeğini arttıracak ve semereli kılacak bilgi, vasıta ve fennî aletlerin kullanma ve yapılmasına, öte yandan onun çalışmalarının neticelerinden azamî derecede faydalanmasını temin edecek iktisadî tedbirlerin alınmasına çalışmak lâzımdır. (1922)

Bu defa memlekette topraksız çiftçi bırakmamalıdır. Büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işletebilecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu memleket bölgelerinin nüfus çoğunluğuna

ve toprak verim derecesine göre sınırlanmak lâzımdır. (1937)

Arkadaşlar; kılıçla fetihler yapanlar, sapanla fetihler yapanlara mağlûp olmaya ve netice itibariyle mevkilerini onlara bırakmaya mecburdurlar.

Bu bir hakikattir ki, tarihin her devrinde, dünyanın her yerinde aynen vâki olmuştur. Meselâ, Fransızlar, Kanada'da kılıç sallarken oraya İngiliz çiftçisi girmiştir. Sapanla kılıç mücadelesinde nihayet muzaffer olan sapanlı ve Kanada'ya sahip oldu.

Kılıç kullanan kol yorulur ve nihayet kılıcını kınına koyarak belki kılıç kında küflenmeye, paslanmaya mahkûm olur. Lâkin sapan kullanan kol gün geçtikçe daha ziyade kuvvetlenir ve daha çok toprağa sahip ve malik olur.

K Ü L T Ü R

Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür. Kültür, okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden mâna çıkarmak, ders almak, düşünmek, zekâyı terbiye etmektir. (1936)

Millî kültürün her çığırda açılarak yükselmesini Türk Milletinin temel direği olarak kabul edeceğiz. (Kasım 1932)

Bir millî terbiye programından bahsederken, millî karakter ve tarihimizle mütenasip bir kültür kastediyoruz. (Temmuz 1924)

Şimdiye kadar takibolunan tahsil ve terbiye usullerinin milletimizin gerilemesinde en mühim etken olduğu kanaatindeyim. Onun için millî terbiye programından bahsederken eski devrin hurafatından ve yaradılışımızla hiç de münasebeti olmayan yabancı fikirlerden, Doğudan ve Batıdan gelen tesirlerden tamamen uzak millî seciye ve tarihimizle mütenasip bir kültür kastediyorum. Çünkü millî dâvamızın inkişafı ancak böyle

bir kültür ile temin olunabilir. Lâlettayin bir yabancı kültürü şimdiye kadar izlenen yabancı kültürlerin neticelerini tekrar ettirebilir. Kültür zeminle mütenasıptir. O zemin milletin seciyesidir. (15 Temmuz 1921)

Asıl uğraşmaya mecbur olduğumuz şey, yüksek kültürde ve yüksek fazilette dünya birinciliğini tutmaktır. (3.8.1932)

Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.

Dünyanın bellibaş milletlerini esaretten kurtararak, hâkimiyetlerine kavuşturan büyük fikir cereyanları; köhne müesseselere ümit bağlayanların, çürümüş idare usullerinde kurtuluş kuvveti arayanların amansız düşmanıdır. (1923)

Biz cahil dediğimiz zaman mektepte okumamış olanları kasetmiyoruz. Kastettiğimiz ilim, hakikatı bilmektir. Yoksa okumuş olanlarda en büyük cahiller çıktığı gibi, hiç okumak bilmeyenlerden de hakikatı gören hakiki âlimler çıkabilir. (22.3.1923)

Geçen Kurultaydan bugüne kadar kültürel ve sosyal alanda başardığımız işler Türkiye Cumhuriyetinin milli çehresini kesin çizgilerle ortaya çıkarmıştır.

Yeni harfleri, millî tarihi, öz dili, san'at, ilmi müzik, teknik kurumlarıyla, kadını erkeğe her hakta eşit, modern Türk sosyetaesi bu son yılların eseridir.

Türk Milleti, ancak varlığını derin ve sağlam kültür sınırlarıyla çizdikten sonradır ki onun yüksek kapasitesi ve fazileti milletlerarasında tanınır. Türk Milletine fitri rengini veren bu devrimlerden herbiri çok geniş tarihî devirlerin öğünebileceği büyük işlerden sayılsa yerindedir. (1935)

Kültür dediğimiz zaman bir insan cemiyetinin, devlet hayatında fikri hayatında, iktisat hayatında yapabilecekleri şeylerin muhassalasını (toplamını) kastediyoruz ki, medeniyette bundan başka birşey değildir. (1929)

D İ L

Millî duygu ile dil arasındaki bağ, çok kuvvetlidir. Dilin millî ve zengin olması, millî duyguların gelişmesinde başlıca etkindir. Ülkesini, bağımsızlığını korumasını bilen Türk Milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.

Bu hâdiseye dikkatimizi bilhassa çevirmemizin sebebi, dinî siyaset ve herhangi bir tahrike vasıta kılmaya asla müsamaha etmeyeceğimizin bir daha anlaşılmasıdır. Meselenin mahiyeti esasen din değil dildir. Kat'i olarak bilinmelidir ki, Türk Milletinin millî dili ve millî benliği bütün hayatında hâkim ve esas olacaktır. (7.2.1933)

DEĞİŞİK KONULAR

Hakikatı konuşmaktan korkmayınız. (1926)

Tatbik eden, icra eden, karar verenden daima daha kuvvetlidir. (1921)

Vaziyeti muhakeme ederken ve tedbir düşünürken; acı da olsa, hakikatı görmekten biran geri kalmamak lâzımdır. Kendimizi ve birbirimizi aldatmak için lüzum ve mecburiyet yoktur. (1927)

Lüzumuna kani olduğumuz bir işi derhal yapmalıyız. (31.8.1925)

Bilirsiniz ki, hayat demek, mücadele demektir. Hayatta muvaffakiyet, mutlaka mücadelede muvaffakiyetle mümkündür. Bu da, mânen ve maddeten kuvvete, kudrete, dayanır bir keyfiyettir. Bir de insanların meşgul olduğu bütün meseleler, karşılaştığı bütün tehlikeler, kazandığı muvaffakiyetler, ma'şeri, umumi bir mücadelenin dalgaları içinde doğagelmiştir.

Devlet ve fert birbirinin muarızı değil birbirinin tamamlayıcısıdır.

İlmen, mutlak mânasiyle ve tamamiyle birbirine benzer iki hükümet yoktur ve olamaz. Hükümetin bünyesi, sosyal toplulukla mütenasiptir. Biz kendi benliğimiz içinde ve kendi mizaç ve tabiatımızla terakki ediyoruz ve edeceğiz. (1921)

Hükümetimiz millidir. Tamamiyle maddidir, hakikate düşkündür. Mevhum idealler arkasında, o ideallere varmak için değil, fakat ulaştırmak hülyasiyle milleti kayalara çarparak, bataklıklara batırarak, en nihayet kurban ederek mahvetmek gibi cinayetlerden sakınan bir hükümettir. (1923)

Hükümetlerin icraatı menfi olup da millet itiraz etmez ve iktidarı düşürmezse bütün kusur ve kabahatlara katılmış demektir. (28.12.1920)

Millete efendilik yoktur. Hizmet vardır. Bu millete hizmet eden onun efendisi olur. (1921)

BU KİTABIN HAZIRLANMASINDA YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Mustafa Baydar** : Atatürkle Konuşmalar
- Hamza Eroğlu** : Gerçek Yönü ile Atatürkçülük
- Refik Korkud** : Marksizme Karşı Atatürk
- Enver Ziya Karal** : Atatürk'den Düşünceler
- Feridun Kandemir** : Atatürk'ün Kurduğu T. K. Partisi ve Sonrası
- İbrahim Özgüler** : Atatürk'ün İktisadi Görüşleri
- Turhan Olcayto** : Dinimiz Ne Emrediyor, Atatürk Ne Yaptı
- Mustafa Baydar** : Atatürk Diyor Ki
- T. B. M. M.** : 50. Yılı Kutlama
- Afet İnan** : Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler

Sadi Borak : Atatürk'ün Özel Mektupları

Kemalizm Dergileri

Mahmut Esat Bozkurt : Atatürk İhtilâli

Türk Yurdu Dergisi

Varlık Koleksiyonları

Herf. für die hoch. Bibliothek
1971 — ADLUNA

03 SA 7340

ULB Halle

3/1

000 165 611

Hrt. Gn. Md. lüğü Matbaası

ANKARA — 1972

BAŞBAKANLIK
BASIN - YAYIN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

